

Posudek oponenta rigorózní práce

Jméno autora práce: Mgr. Jiří Šedivý

Název práce: Senior jako dobrovolník v sociální práci

Konzultant práce: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Eva Dragomirecká, PhD.

Tématem práce je dobrovolnická činnost seniorů a vyhodnocení jejího přínosu. V první kapitole přehledové části autor vymezuje základní pojmy a historicko-kulturní kontext seniorství včetně mezinárodních dokumentů a konceptu aktivního stárnutí. Druhá kapitola je věnována dobrovolnickým aktivitám seniorů, třetí kapitola seznamuje čtenáře s dobrovolnictvím seniorů v zahraničí. Tato kapitola je doplněna přílohou (v rozsahu 47 stran), kde jsou představeny příklady dobré praxe v zahraničí. Autor zde prezentuje případové studie projektu zahrnujícího 5 zemí (Dánsko, Německo, Itálie, Nizozemsko a Polsko), které byly vypracovány národními zpravodaji těchto zemí. V příloze je uvedeno také Japonsko, z jiného zdroje, aniž by bylo jeho zařazení vysvětleno.

Přehledová část je zpracována pečlivě, se zařazením relevantních témat. Za užitečnou považuji část věnovanou přehledu seniorských dobrovolnických programů u nás. Postrádám přehled dosavadních výzkumů seniorského dobrovolnictví, ať už u nás nebo v zahraničí.

K nedostatkům přehledové části patří podle mého názoru následující:

Některá tvrzení nejsou dostatečně vysvětlena nebo podložena, např. tvrzení autora, že seniorská generace „kulturně a intelektuálně živořila v marasmu normalizace a v ještě větším marasmu druhé polistopadové normalizace“. Argumentaci by si zasloužil i autorův názor, že seniory, kteří se realizují v rámci rodiny a nemají potřebu se podílet na společenském a kulturním životě, „lze odborně pojmenovat introvertními seniory“. Introverze a extravertze jsou psychologické charakteristiky, u nichž není známo, že by ovlivňovaly společenskou angažovanost, byť můžeme spekulovat o jejich vlivu na typ vykonávané činnosti. Podobně autor pracuje bez bližšího vysvětlení s pojmem „osobnostní JÁ“ (s. 121).

V části nazvané pohled na seniora autor cituje blogový příspěvek Němcové z r. 2009 a zřejmě omylem uvádí jako zdroj Pacovského z r. 1990 (s. 40). Překlepů a kopírovacích chyb je v práci mnoho a vzbuzují dojem, že neprošla editační a korektorskou fází: jedná se o chyby typu uvedení stejného textu vícekrát (s. 38, s. 142-148), chybného číslování příloh 2 – 6, chybějící znění otázky 3 na s. 95, chybné uvedení odstavce na s. 91, chybějící citace na s. 76, opakované uvádění zeměpisných adjektiv s velkým písmenem (Česká, Německá) atd. Mnohonásobně zkopírované citace zahraničních zdrojů (s. 142-148) ztěžují práci s textem.

V empirické části autor hledal odpověď na otázku, jaké hodnoty přináší seniorům dobrovolná činnost ve jmenovaných oblastech a jaké dopady na ně má dobrovolnická práce. Metodou sběru dat bylo dotazníkové šetření a polostrukturovaný rozhovor s deseti seniory- dobrovolníky, doplněný rozhovorem s třemi rodinnými příslušníky a čtyřmi klienty. Polostrukturovaný rozhovor je opakovaně mylně nazván polostrukturovaným hloubkovým rozhovorem. Přínos odpovědí na 20položkový dotazník je nejasný. Otázky jsou dichotomické (ano-ne), odpovědi jsou prezentované formou

odpovědní matice, bez třídění. Zaráží odpovědi ano-ne na otázku č. 1 Jaký je Váš zdravotní stav. Informační hodnota dichotomických odpovědí na otázky typu „přemýšleli jste, jak dobrovolná činnost ovlivňuje váš život“, „provazujete pohybové aktivity“ či „je pro vás dobrovolnická práce přínosná“ je sporná, zvláště v konfrontaci s interpretací dotazníkového šetření na s. 97, kdy z dotazníkového šetření (N = 10) autor vyvozuje, že „senioři dobrovolníci...mají silné sociální cítění...“. Z odpovědí na otázku „ z oblasti fyziologické“ (např. že 4 senioři provozují pohybové aktivity a 6 nikoli, že 8 seniorů pociťuje zlepšení zdravotního stavu a 2 nikoli) činí závěr, že „senioři dobrovolníci si chtějí udržet svoji fyzickou kondici a snahu žít aktivním životem“.

Vyhodnocení polostrukturovaných rozhovorů je metodicky obratnější. Autor pracuje s citacemi a text člení podle tematických okruhů (kategorií). I zde by však podle mého soudu měly být závěry formulovány uměřeněji. Na základě jednotlivých výpovědí autor činí obecné závěry o seniorech dobrovolnících, bez reflexe limitů svých zjištění.

Závěr:

Vzhledem k výše uvedeným výhradám považuji předloženou práci za hraniční, co se týče splnění požadavků kladených na rigorózní práci, přesto ji doporučuji k obhajobě. V případě úspěšné obhajoby navrhuji hodnocení „dobře“.

V Praze 9.4.2018

PhDr. Eva Dragomirecká, PhD.